

УДК 796.332-053.6:159.922.8

Масалов К.О.¹

¹ асп., Запорізький національний університет

ФУТБОЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ

На сьогодні у футболі інтелектуальна складова є невід'ємною частиною як самої гри, так і тренувального процесу. У його вдосконаленні та ефективному використанні зацікавлені як тренери, так і самі футболісти.

Швидкість, динамічність, великі фізичні та розумові навантаження характеризують сучасний футбол. У зв'язку з цим, інтелект гравця відіграє важливу роль під час гри, оскільки він: впливає на форму тактичної поведінки; дозволяє приймати ефективні рішення у стресових ситуаціях; підвищує здатність гравця розуміти та встановлювати зв'язки між ігровими епізодами та вирішувати проблемні ігрові епізоди, використовуючи доступну тактичну інформацію. Тому, вивчення теоретичних, тактичних та психологічних аспектів розвитку інтелектуальних здібностей гравця є важливим для здобуття високих результатів у цьому виді спорту [2].

Ігровий інтелект футболіста на думку Бондаренко С.В. [1] - це, дійсно існуюча комплексна здібність, що являє собою синтез тілесно-кінестетичного та просторового видів інтелекту гравця, рівень і прояви якого дозволяють розв'язувати техніко-тактичні завдання різної складності в умовах жорстко обмеженого простору і часу, а його специфічною основою є спритність, яка виступає своєрідним акцептором, що формується та розвивається через нейрофізіологічні механізми передбачення, оцінки та корекції (у разі потреби) рухових, а в даному випадку ігрових дій.

Інтелект футболіста становить собою багаторівневу структуру, завдяки якій спортсмен адаптується до і може концентрувати свої зусилля на

здійсненні відповідних техніко-тактичних дій, які потребує ситуація в ігровому просторі, є результатом адаптації гравця до умов ігрового простору.

Як зазначає у своєму дослідженні Перепелиця П. [2], «спеціалісти футболу вважають, що інтелект є основою всіх пізнавальних процесів гравця: відчуттів, сприйняття, пам'яті, уяви, мислення». Так, з урахуванням специфіки гри у футбол слід відзначити що наявність інтелекту дозволяє гравцеві: змінювати тактичну реальність; бачити, розуміти, передбачати тактичну обстановку; обробляти та ефективно використовувати отриману інформацію для вирішення різних ігрових ситуацій; запам'ятовувати, планувати та реалізовувати тактичні дії. Втім, рівень інтелекту не залежить від розташування гравця в командній схемі гри. Гравці можуть займати зовсім різні позиції і виконувати різні функції під час гри, при цьому вони можуть мати досить високий інтелект. Швидкість мислення гравця є важливою якістю інтелекту. Одночасно з цим про ефективність інтелекту слід судити по результатам діяльності гравця. Однак, необхідно враховувати досягнутий результат, а не витрачене на це зусилля (розумові чи фізичні) [2].

Тенденція розвитку дитячого європейського та вітчизняного футболу стверджує необхідність раннього початку тренувань саме для ефективного цілісного розвитку техніко-тактичної підготовленості, оскільки це сенситивний віковий період формування ігрового інтелекту [1].

Перепелиця П. у своїй праці [2], акцентуючи увагу на поглядах інших дослідників, вважає, що можна розглядати інтелект гравця як «складну багаторівневу структуру: як результат адаптації гравця до умов ігрового простору; як особливу форму тактичної поведінки гравця; як продукт цілеспрямованої тактичної підготовки гравця; як сукупність елементарних процесів обробки інформації; як систему пізнавальних процесів».

Висновки. Таким чином, футбольний інтелект – це спосіб мислення, який дає здатність гравцю вирішувати проблемні ігрові ситуації шляхом використання теоретичних знань, досвіду, навичок, набутих за період тренувань та занять футболом, а також вроджених якостей, які найбільш доречно підходять для конкретної ігрової ситуації.

Тож, для забезпечення належного рівня техніко-тактичної підготовленості футболістів необхідно приділяти достатньо уваги розвитку футбольного інтелекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко, С. В. Розвиток ігрового інтелекту як основа процесу навчання техніко-тактичним діям юних футболістів дошкільного віку / С. В. Бондаренко, В. В. Савченко, С. О. Скляніченко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія

15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць / За ред. О. В. Тимошенка. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. - Вип. 11 (157). - С. 40-44. - DOI 10.31392/NPU-ps.series15.2022.11(157).10.

2. Перепелиця, П. . (2024). Проблема футбольного інтелекту у сучасних дослідженнях. Спортивні ігри, (4(34), 55–61. <https://doi.org/10.15391/si.2024-4.07>.